

**ПРИНОСЪТ НА
СТИЛИЯН
ЧИЛИНГИРОВ
В ИСТОРИЯТА НА
СРЪБСКОТО
БИБЛИОТЕКОЗНАНИЕ**

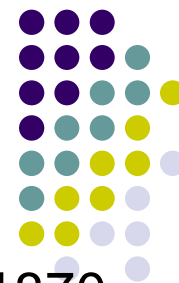
*Елизабета Георгиев
Народна библиотека
“Детко Петров” – Димитровград
СЪРБИЯ*

- Архива на Чилингиоров в ЦДА
- Стилиян Чилингиоров и Сърбия
- Чилингиоров и интереса му към сръбските книги (1904)
- Значението на книгата *Български читалища преди освобождението*

Данни за читалището в Пирот

1870
1871

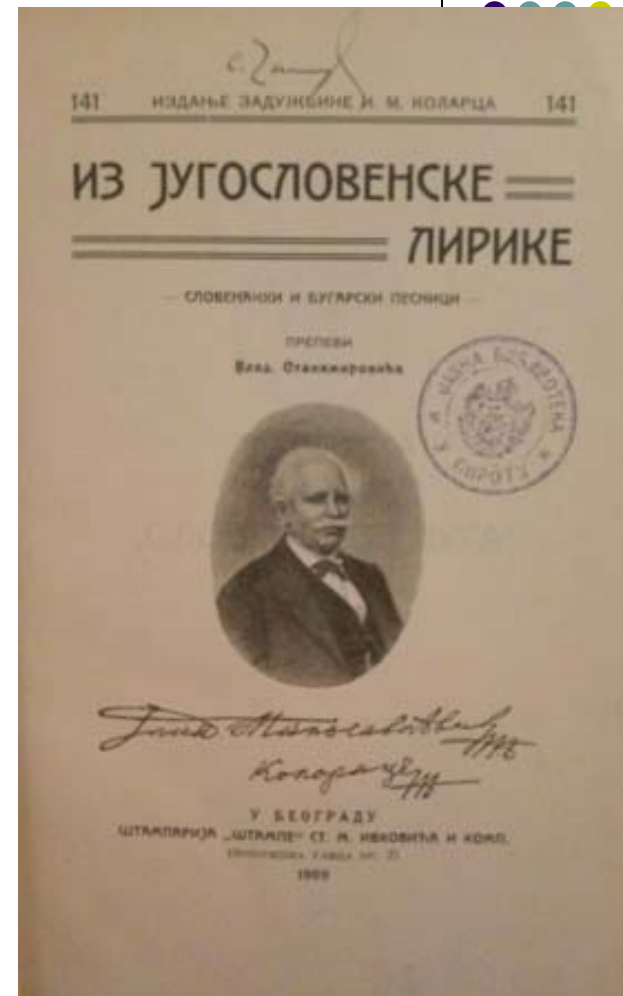
Под влияние на развитието на училището в това градче и 1871 година се явява идея за развитие и откриване на читалище „През това време се заражда и мисълта за читалище. Такова според С. Христов е основано през 1870-71 година, ала от една дописка от следната година се вижда, че тогава е назряла само мисълта. Читалището фактически с основава през великденските празници на 1872 г., като му се дава името „Просвета“ (според Христов „Просвещение“). То е брояло отначало 40 члена. Първото му събрание е станало на 23 март, когато се избира и настоятелството. Избрала се е и депутация, която да уведоми Партения за станалото, както и да помоли за неговата поддръжка. Партений подарил на читалището 115 гроша и едно годишно течение на сп. Читалище, 1872 г. Подаряват след него мнозина други граждани. Повечето от чорбаджиите изглежда да са били против. Вестник Турция твърди, че против е бил и главния учител, когато С. Христов отдава нему идеята за неговото основаване.”

ЦДА София, Фонд 108К, опис 2, а.е. 2409 (Рапорт Стилиян Чилингиров)

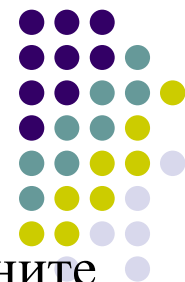

- След превземането на Пирот от страна на българските войски 1915, със заповед номер 4173 от 23 октомври 1915 г. по налог на директора на Националната библиотека в София Александър Златанова, и по настояване на Министерството на народното просвещение, на Стилиян Чилингиров, като на библиотечен специалист, му е възложена задачата да събере всички частни и обществени библиотеки в Пирот. Чилингиров щателно и подробно в доклада информира министъра на народното просвещение и рисува съществуващата ситуация.

- Чилингиров в Пирот е прегледал и прибрал следните обществени и държавни библиотеки: „библиотеката на гимназията, на централното основно училище, на окръжното управление и на читалището /Явна библиотека/. От часните, които заслужават да се поменат: библиотеката на ветеринарния лекар д-р Стоянович, на председателя на окръжния съд, на окръжния инженер, на председателя на основните учители и на прота. Много от книгите с изключение на д-р Стойкович и на тия от явната библиотека заварих в недотам порядъчно състояние. Едни бяха разхвърлени по стаите, други натрупани из свевъзможни сандъци, а някои дори захвърлени из килери и зимници.“

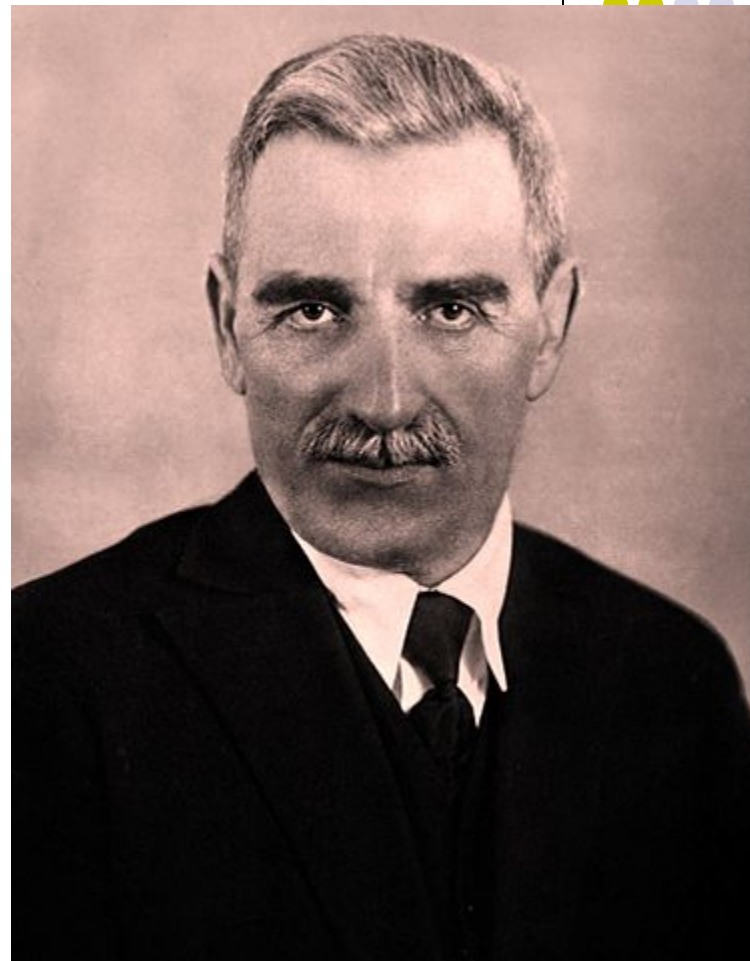

Данни за читалищата в Ниш, Враня и Цариброд

- Читалището в Цариброд, днес Димитровград, според официалните данни е формирано през 1898 година. Устава на читалището е приет три години по-късно. В книгата си за българските читалища преди освобождението, Чилингиоров казва следното: „За читалищео в тоя град, тогава село, ни съобщава само Г. Димитров в Княжество България ч. 1, стр.281. За датата на неговото основаване взима една сравнително ранна година, именно годината 1866 г., която по никакъв начин не може да се приеме, защото е невероятно **Цариброд** да е изпреварил Пирот, с който град е бил в тесни стопански и културни връзки, с цели пет години, щом като се знае, че датата на Пиротското читалища сочи 1871 г.”Този любопитен факт до голяма степен промени официалната история на библиотекознанието в Димитровград, което резултира с задълбочено изследване на миналото на читалището и по-късно библиотеката. В това начинание, много данни за културния живот в Цариброд в първите две десетилетия на ХХ век, намерих в архива на Стилиян Чилингиоров, където се той явява като много активна личност.

- В списанието „Библиотекар” номер 11 от 1958 година в текста „Как бяха спасени книгите на сръбската народна библиотека (спомен)” Чилингиров описва пътя на пленените сръбски книги по време на първата световна война и описва ролята си в начинанието спасяване на книгите на сръбската национална библиотека, но и на книги от няколко други библиотеки.

- В рапорта [\[1\]](#), който Йован Томич предава на министъра на просвещението на Сърбия на 29 април 1919 година между другото изтъква приветливостта и любезността на Чилингиров по време на запознаването на делегацията от Сърбия със с запазените сръбски книги, изтъквайки и благодарността си към Чилингиров имайки предвид, че благодарение на него „всички библиотечни предмети са добре запазени, съхранени на сухо и подходящо поддържани“

[\[1\]](#) Гаврило Ковијанић. *Архивска грађа о Народној библиотеци у Београду 1821-1944. Књига 3: 1919-1944* (Београд: Народна библиотека Србије, 1992), 27

БЛАГОДАРЯ НА ВНИМАНИЕТО!

ЕЛИЗАБЕТА ГЕОРГИЕВ

betageorgiev@yahoo.com

www.nbdimitrovgrad.rs

